

Правила за инструкторския състав

07.01.2012

ПРАВИЛА

за подготовката и работата с инструкторския състав на БНАПД с квалификация по системата на CMAS

1. Цел

Настоящите правила имат за цел:

- да уеднаквят методиката за обучение на водолазните инструктори с квалификации по системата на CMAS в рамките на БНАПД
- да формулират ясни критерии за номиниране на кандидатите за инструктори и за оценка на получените по време на обучението знания и умения
- да формулират правата и задълженията на инструкторите и взаимодействието им с управителните органи на БНАПД

2. Нормативни документи

Настоящите правила са разработени в съответствие със следните нормативни документи, спазването на които е задължително за всички членове на БНАПД:

- Устав на БНАПД;
- Правилник за дейността на клубовете към БНАПД;
- Стандарти на CEN
  - EN14153-1-Водолазни услуги за развлечение. Минимални изисквания свързани с безопасността при обучение на водолази - Част 1; Ниво 1 Водолаз под наблюдение.
  - EN14153-2- Водолазни услуги за развлечение. Минимални изисквания свързани с безопасността за обучение на водолази- Част 2: Ниво 2. Самостоятелен водолаз.
  - EN14153-3-Водолазни услуги за развлечение. Минимални изисквания свързани с безопасността при обучение на водолази. Част 3: Ниво 3 - «Водолаз Лидер»
  - EN14413-1-Водолазни услуги за развлечение. Минимални изисквания, свързани с безопасността при обучение на водолазни инструктори - Част 1, Ниво 1
  - EN14413-2- Водолазни услуги за развлечение.- Минимални изисквания свързани с безопасността за обучение на водолазни инструктори Част 2: Ниво 2
  - EN14467-Водолазни услуги за развлечение. Изисквания към доставчиците на водолазни услуги за развлечение.
- Стандарти на CMAS;
- Устав на CMAS;
- Наредба №Н7/12.06.2008г. обнародвана в ДВ бр.59/01.07.2008г

Правилата конкретизират, надграждат и разширяват изискванията на посочените нормативни документи, без да ги заместват.

3. Съвет на инструкторите.

3.1. В БНАПД се учредява Съвет на инструкторите, в който участват следните инструктори с активен статус:

- всички инструктори с квалификация CMAS - M3;
- инструктори с квалификация CMAS - M2, които имат най-малко 3 години стаж и след получаване на тази квалификация са обучили най-малко 50 водолази;
- инструктори с квалификация CMAS - M2, които имат най-малко 3 години стаж и след получаване на тази квалификация, са обучили не по-малко от 30 водолази и притежават допълнителна инструкторска квалификация на CMAS - Nitrox и/или Trimix и/или Commercial diver;

3.2. Съветът на инструкторите е помощен орган на УС на БНАПД;

3.3. Съветът на инструкторите изработва стандарти, правила и препоръки засягащи организацията и методиката на учебната дейност на БНАПД;

3.4. Съветът на инструкторите разглежда спорни въпроси, възникнали във връзка с учебната дейност и квалификацията на инструкторския състав в БНАПД, като дава препоръки за решения на УС на БНАПД;

3.5. Съветът на инструкторите се събира на редовни заседания най-малко 1 път годишно или на извънредни заседания по искане на 1/5 от членовете му.

Заседанията на Съвета на инструкторите се свикват от завеждащия учебната дейност на УС на БНАПД.

4. Учебна дейност на инструкторите

4.1. Инструкторите с квалификация на CMAS с активен статус, редовни членове на БНАПД, извършват учебна дейност съгласно изискванията на нормативните документи упоменати в т.2 и на настоящите правила, в рамките на утвърден от УС на БНАПД водолазен клуб (център, училище).

4.2. Контролът върху спазване на изискванията по т.4.1. се извършва лично от завеждащия учебната дейност в УС на БНАПД или с помощта на инструктори с контролни функции по списък предложен от съвета на инструкторите.

Инструкторите са длъжни да съдействат за упражняване на ефективен контрол, като за целта преди започване на каквото и да е обучение представят на завеждащия учебната дейност на БНАПД или на секретаря на УС на БНАПД (по телефон или e-mail) следните данни:

- периода и мястото на провеждане на обучението;
- броя на курсистите и вида на курса (P1, P2, P3 Nitrox, Trimix и др.);
- Завеждащия учебната дейност може да поиска допълнителни данни, като програма на курса, план на занятията, мерки за безопасност и др., които трябва да му бъдат предоставени.

Когато контролът е осъществен на място резултатите се записват в протокол, който се подписва от контролиращия и контролирания инструктор.

5. Обучение и подготовка на инструкторския състав. Права и задължения на инструкторите.

5.1. В началото на всяка календарна година, не по-късно от 31 март, УС на БНАПД след консултации със Съвета на инструкторите, обявява провеждането на най-малко 1 инструкторски семинар от вида:

- А. за обучение на инструктори CMAS M1;
- Б. за повишаване на квалификацията на инструктори M1 и M2;
- В. за потвърждаване на инструкторска квалификация;
- Г. “крос-овър” курс.

В рамките на един семинар може да се извършат няколко вида обучение.

Крос - овър курсове могат да бъдат провеждани само за степен M1.

5.2. Курсовете (семинарите) за инструктори (M1) могат да бъдат за цялостна подготовка (курс) или за оценяване на знанията и уменията на кандидатите (семинар), които предварително са преминали подготовка в лицензирани клубове, като асистент инструктори. Във втория случай подготовката като асистент инструктор трябва да се провежда най-малко в продължение на две години след получаването на квалификация P3 и кандидата да е участвал в обучението на най-малко 30 водолази. Стажа на кандидатите като асистент инструктори трябва да се потвърди с водолазен дневник и удостоверение подпечатано от съответния клуб (център, водолазно училище) и подписано от старшия инструктор.

5.3. По заявка на водолазните клубове (центрове, училища) могат да бъдат обявени и организирани извънредни семинари за подготовка, подготовка на инструктори или потвърждаване на инструкторска квалификация.

5.4. Участието в семинари (курсове) за обучение на инструктори (вкл. “крос-овър”) се заплаща по цена определена от УС на БНАПД.

Разходите за семинари (без командировъчни) за потвърждаване на квалификацията (по т.5.1.В) са за сметка на БНАПД.

5.5. Всички инструктори с квалификация M1 и M2 са задължени на всеки 3 години да

посетят най-малко 1 семинар за потвърждаване на квалификацията. Инструктор, който не е присъствал на такъв семинар 3 или повече години минава в категорията “инструктор с неактивен статус”.

5.6. Желаящите да участват в семинари от вида А и Б, чрез водолазните клубове, правят заявка за участие, но не по-късно от два месеца от определената за начало на семинара дата. Заявката, адресирана до УС на БНАПД, трябва да се придружава от водолазна автобиография, в която да са отбелязани следните данни:

- всички предишни водолазни и инструкторски квалификации, кога, къде и от кого са получени; личен номер;
- брой на водолазните спускания, брой на спусканията на дълбочина по-голяма от 30метра;
- брой на обучените водолази, разпределени по години и водолазни степени, брой на водолазните курсове в които кандидатът е участвал като асистент инструктор.

Заявлението и автобиографията се придружават от копия на документите, които удостоверяват истиността на посочените данни.

5.7. УС на БНАПД трябва да отговори на всеки от кандидатите дали е приет за участие в семинара не по-късно от един месец преди началната дата на провеждането му. При разглеждане на заявленията УС на БНАПД може да поиска допълнителни данни, отнасящи се до квалификацията и опита на кандидата.

5.8. Лица получили инструкторска степен в други федерации (асоциации) на CMAS извън България, ако желаят да практикуват в България, могат да кандидатстват за еквивалентен сертификат на БНАПД. Молбата за получаване на еквивалентен сертификат се разглежда от УС на БНАПД и се назначава инструкторска комисия, която провежда интервю с кандидата за установяване на съответствието на нивото на кандидата с изискванията БНАПД.

5.9. За всяка учебна сесия УС на БНАПД, по предложение на Съвета на инструкторите определя инструкторски състав:

- за получаване на степен М1 - най-малко един инструктор М2 и един М3;
- за получаване на степен М2 - най-малко двама инструктори М3;
- за получаване на степен М3 - най-малко трима инструктори М3.

5.10 Инструкторите имат право да изпълняват учебната дейност и да работят със сертификатите на CMAS, само ако са редовни членове на БНАПД. В случай на прекратяване или временно преустановяване на членството си преминават в категорията “инструктори с неактивен статус”. За възстановяване на “активен статус” инструкторите трябва да възстановят членството си в БНАПД и да участват в семинар за потвърждаване на инструкторската си степен.

5.11. Инструкторите на БНАПД с квалификация на CMAS са длъжни да информират УС на БНАПД ако желаят да членуват в други сдружения (асоциации, федерации, фондации и др.) с подобен на БНАПД предмет на дейност. УС се произнася относно евентуални противоречия в нормативните документи или приетите принципи на поведение между двете сдружения.

5.12. По предложение на СИ и/или на УС на БНАПД Общото събрание на БНАПД може да вземе решение за временно прекратяване или за пълното отнемане на правото за практикуване на водолазни инструктори на БНАПД с квалификация по CMAS при:

Грубо нарушаване на принципите за безопасност и добрата водолазна практика; грубо нарушаване на стандартите и правилата, приети за изпълнение в БНАПД; за нарушение на моралните и етични норми и нелоялно към БНАПД поведение, свързано с разпространение на конфиденциална информация, разпространяване на невярна или изопачена информация, водеща до дискредитиране на БНАПД или нейни членове.

6. Изисквания

към обучението и сертифицирането на кандидатите за CMAS инструктори “една звезда”(M1) в БНАПД

6.1.Определение

Водолаз “три звезди”, който е преминал успешно курс за инструктор M1, познава методиката на водолазния инструктаж и преподаване и е компетентен в практическото приложение на водолазните умения. Той е квалифициран да ръководи и сертифицира пълни CMAS курсове за водолаз “една звезда”.

6.2.Изисквания за прием към кандидата за инструктор “една звезда”

6.2.1. Да притежава сертификат водолаз “три звезди”;

6.2.2. Да е на най-малко 18 години;

6.2.3. Да представи медицинско свидетелство подписано от водолазен лекар, одобрен от БНАПД, с давност не повече от една година;

6.2.4. След завършването на курса за водолаз “три звезди” (P3) да има водолазен стаж най-малко 12 месеца, да е участвал като асистент инструктор най-малко в три водолазни курса, да е извършил най-малко 50 водолазни спускания, 20 от които на дълбочина по-голяма от 30 метра (за Черно море - 20м.);

В случаите, когато кандидата за инструктор M1, е преминал предварителна подготовка във водолазен център (клуб, училище)е валидно изискването на т.5.2.

6.2.5. Да притежава обширни теоретични познания и практически умения, съгласно стандартите за водолази една, две и три звезди по CMAS и първо, второ и трето ниво водолаз по CEN. Да демонстрират тези познания и умения при предварителен (приемен) изпит (тест) и демонстративно спускане.

6.2.6. Кандидатите за инструктори M1 трябва да притежават още достатъчно познания в следните области:

- медицински противопоказания за водолазни спускания с автономна екипировка;
- изисквания за безопасност при предлагане на водолазни услуги за спортни и туристически цели (отнасящи се до училища, центрове, клубове и други организации - стандарт EN 14467);
- мерки за безопасност при работа с водолазни бутилки (означения, работно налягане, тестване, пълнене и др.);
- начини за контакт с държавни и регионални органи и независими организации имащи отношение към контрола и безопасността на водолазната дейност (полиция, спасителни служби, БЧК, пожарна служба и др.);
- избор на места за водолазни спускания в закрити води.

6.3. Изисквания към обучението. Оценяване.

6.3.1. Съдържание на курса.

Инструкторите M1 трябва да са в състояние да подготвят, планират и представят теоретичните познания предвидени за курс P1 и P2 и да са в състояние да показват по подходящ начин практическите упражнения, предвидени в програмите на тези курсове. Програмата на курса трябва да включва достатъчно теоретична подготовка и практика за да покрива следните области на познанията и уменията:

6.3.1.1. Минимум основни познания за:

- принципите на преподаване;
- процеса на обучение;
- методи за инструктаж преди спускане и разбор след спускане;
- помощни средства и оборудване използвани при обучение и инструктаж.

6.3.1.2. Умения:

- да може да води и контролира група от обучавани в закрыта акватория;
- да инструктира група водолази, която ще се спуска в закрыта акватория;
- да може да преподава материята за водолаз “една звезда” - теория и практика;
- да общува ефективно с обучаваните по време на обучението.

6.3.2. Оценяване.

Съществуват два начина за оценяване по системата на CMAS:

- т.нар. “непрекъснато оценяване” на познанията и уменията на курсистите M1 на различни етапи по време на курса, в края на който се изготвя комплексна оценка;
- т.нар. “изпитна система” която предполага изпит по теория и практика в края на курса.

Може да се приложи и комбиниран начин за оценка, базирана на посочените по-горе начини.

Оценката трябва да включва процедури при спешни случаи (спасяване на бедстващ водолаз, оказване на първа помощ, подаване на кислород).

Обучението и оценяването се извършва от комисия в състав най-малко един инструктор M3 и един M2.

Приложение M1-1

Примерна програма на курс за инструктори M1- CMAS.

Часове Тема Въпроси Лектор

1 2 3 4

1/2 Откриване на курса

- Представяне на лектора и участниците (кандидати за инструктори) р-л на курса курсисти

1/2 Проверка за изпълнението на изискванията

- Медицинско свидетелство

- Екипировка

- Log book -200 спускания

- CV р-л на курса

4 Проверка на знанията и уменията

- По програмата за водолаз CMAS*

- По програмата за водолаз CMAS**

- По програмата за водолаз CMAS***

- По допълнителен въпросник (вж. приложение)

- Проверка на уменията за оборудване, движение в група под вода, мерки за сигурност, спасяване на бедстващ водолаз

р-л на курса

1 2 3 4

1 Представяне на курсистите

- Всеки курсист прави представяне за 5 мин. Проверят се уменията за контакт с аудиторията.

- Обсъждане на представянето курсисти

2 Начини за изнасяне на лекциите

- Въведение

- Излагане на основния материал

- Принципи на обучението

- Изнасяне на материала пред група

- Въпроси

- Почивка

- План на лекцията

- Развитие на лекцията

- Последователност на излагане на водолазната теория

- Обучение по физиология

- Развитие на групата

- Даване на възможност за критика р-л на курса

4 Изнасяне на лекции в класната стая • В рамките на 20 мин курсистът изнася предварително подготвена лекция

- Обсъждане курсисти

2 Начини на обучение в закрити акватории или басейни • Целта е да се добие представа за общите принципи на обучение в басейн или плитки и затворени акватории

съблюдавайки подходяща организация и мерки за сигурност

- Въведение - защо е необходимо обучението в басейни и плитки затворени акватории
  - Подготовка на лекциите
  - Предмет на лекцията
  - Предварителни стъпки за обучение в затворени акватории-инструктаж
  - Методи за обучение
  - Последователност на действията
  - Следващи стъпки за подготвяне на лекцията
  - Изнасяне на лекцията
  - Предмет на лекцията
  - Организация и контрол
  - Подготовка за обучението
  - Техники за увеличаване на ефективността на демонстрациите
  - Анализ и изводи р-л на курса
- 4 Практически упражнения в басейни или закрити акватории
- В рамките на 30 мин всеки участник демонстрира упражнението
  - Разбор на занятията, дискусия

курсисти

1 2 3 4

2 Планиране на водолазното спускане. Наблюдение, организации, таблици, първа помощ.

- Защо е необходимо планиране
- Цел на управлението
- Подготовка преди спускането
- Алтернативни места за спускане
- Информация за местата за спускане
- Метеоусловия
- Начин за комуникации
- Общи технически средства и екипировка
- Обсъждане на евентуални инциденти
- Ръководни правила за безопасност
- Обсъждане преди спускането
- Документиране на спускането
- Съвещание (обсъждане) след спускането р-л на курса

3 Действия при инциденти

- Въведения
- План за действия в аварийни ситуации
- Локализиране
- Установяване на контрол върху ситуацията
- Определяне на отговорностите
- Състояние на пострадалия
- Използване на наличните средства за помощ
- Задействане на план за аварийни действия
- Организиране на транспортиране
- Контрол над странични лица (тълпа, любопитни)
- Заключителни операции
- Пострадалият е третиран на място
- Транспортиране
- Заключителни операции
- Обсъждане р-л на курса

курсисти

4 Практическо занятие-спускане от лодка в открити акватории

- Дълбочина-мах 20 м
- Един от курсистите ръководи спускането под наблюдение на ръководителя на курса. Всички действия се обсъждат и се предлагат алтернативни варианти
- По време на спускането р-л на курса предлага да се изпълнят действия при симулирани

аварийни ситуации, напр:

- Нараняване от винт на лодка
- Загубване на водолаз от групата
- Неконтролируемо изплуване
- Загуба на съзнание и др.
- Курсистите демонстрират оказване на първа помощ р-л на курса

курсисти

1 2 3 4

2 Документация, касаеща водолазен курс, администриране •Дневник с данните на курсистите

- Персонални данни
- Медицинско свидетелство (въпросник с медицински данни)
- Инструкторски дневник
- Изработване на план за курса (програма)
- Попълване на карти на успешно завършилите курса
- Взаимодействие между водолазните центрове(клубове) с БНАПД и с CMAS р-л на курса

1 Информация за CMAS и БНАПД •Какво е CMAS

- Основни текстове от Устава на CMAS

•БНАПД - Устав

- Връзки между CMAS и БНАПД р-л на курса

3 ОКОНЧАТЕЛЕН ИЗПИТ

1.Практически изпит

- Оборудване, първо спускане, спускане в закрити води, спускане в открити води
- Действие в аварийни ситуации.

2.Теоретичен изпит

- Методика на изнасяне на лекциите

•Тест р-л на курса

2 Обсъждане на резултатите от курса Участват всички в откритата дискусия всички участници

Забележка: В случаите, когато кандидата е преминал предварителна подготовка като асистент-инструктор, съгласно т.5.2. извършва се само оценка на познанията и уменията върху посочените в програмата въпроси в рамките на семинар в продължение на 12 - 16 часа.

ПРИЛОЖЕНИЕ М1-2

(информационно)

ПРИМЕРИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТТА НА ИНСТРУКТОР М1 ЗА ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНКА НА КУРСИСТИ ВОДОЛАЗИ “ЕДНА ЗВЕЗДА” ПО CMAS И НИВО 1 ПО SEN

Теоретично занятие Критерии и оценка на кандидата за инструктор. Оценява се дали:

Методи за оценяване

Екипировка

- Регулатори 1) Кандидатът се представя , съобщава темата и обяснява всички важни аспекти от нея.

2) Кандидатът определя целите на занятието (какво трябва да научат курсистите в края на занятието).

3) Кандидатът обяснява съдържанието на занятието и как курсистите трябва да вземат участие в него.

4) Съдържание на занятието (в съответствие с EN 14153-3;

Кандидатът трябва:

a) да обясни за какво се използва регулаторът;

b) да опише главните компоненти и аксесоари на една регулаторна система и нейните цели;

c) да обясни от какво се състои една водолазна система

d) да обясни как се отчита един подводен манометър;

- е) да обясни какви грижи се полагат за регулатора след приключване на водолазното спускане;
- 5) Информацията е предадена в логическа последователност;
- 6) Кандидатът показва връзката на предадената информация с вече усвоени знания на курсистите;
- 7) Кандидатът обобщава накратко предадената от него информация и обяснява в кои случаи може да бъде използвана от курсистите;
- 8) Кандидатът използва подходящи помагала по време на занятието;
- обучаващия водолазни инструктори наблюдава едно симулирано или реално занятие
- 9) Кандидатът представя ясно информацията и приобщава курсистите към темата чрез задаване на въпроси ;
- 10) Кандидатът приспособява своя начин на преподаване към нуждите и отзивчивостта на курсистите;
- 11) Кандидатът проверява до каква степен курсистите са усвоили материала.
- ЗАБЕЛЕЖКА:** Горепосоченият пример може да се отнася до всяко теоретично занятие с изключение на точка 4, която се различава при отделните занятия.
- Практическо занятие Критерии и оценка на кандидата за инструктор. Оценява се дали:**
- Методи за оценяване**
- Планиране и подготовка за водолазно спускане
- 1) Кандидатът се представя, съобщава темата и обяснява всички важни аспекти от нея.
- 2) Кандидатът определя целите на занятието (какво трябва да научат курсистите в края на занятието).
- 3) Кандидатът обяснява как ще протече занятието и как курсистите трябва да вземат участие в него.
- 4) Кандидатът обяснява начините, по които курсистите могат да комуникират по време на занятието във вода.
- 5) Кандидатът разяснява на курсистите възможните ситуации за нещастен/ спешен случай и как трябва да се реагира.
- 6) Кандидатът обяснява и демонстрира следните неща:
- a) избор на подходящо място за влизане и излизане от водата;
- b) избор на посоката/ курса на водолазното спускане;
- c) договаряне на максимален престой и максимална дълбочина на водолазното спускане;
- d) демонстриране и преговаряне на начините за комуникация под водата;
- e) договаряне на остатъчното налягане, на въздуха преди изплуване
- f) как курсистите да се движат заедно във водата;
- g) как трябва да се реагира в случай, когато контактът с партньора или групата се загуби;
- h) действията при спешни случаи, включително подаване на въздух ;
- i) определяне на целите на водолазното спускане.
- 7) Кандидатът наблюдава курсистите съгласно точка 6a) - и).
- 8) Кандидатът реагира правилно при появили се проблеми при курсистите и при нужда им помага;
- 9) Кандидатът се старее да наблюдава и проследява курсистите по време на занятието.
- 10) Кандидатът провежда инструктаж с курсистите след занятието, който включва: Демонстрираните умения на курсистите съгласно поставените цели на занятието, анализ на появилите се проблеми и съвети за тяхното преодоляване и преговор на важните аспекти от темата. обучаващия водолазни инструктори наблюдава едно симулирано или реално занятие

ЗАБЕЛЕЖКА: Горепосоченият пример може да се отнася до всяко едно практическо занятие с изключение на точка 6, която се различава при отделните занятия.

Пример за оценката на теоретични знания на кандидатите за водолазен инструктор от 1 ниво

Тема: Физика за водолази

Раздел: Светлина, топлина и звук във водата

Кандидатът за водолазен инструктор трябва да бъде в състояние да отговори на следните въпроси.

Кандидатът трябва да има представа защо възникват следните явления и как те влияят върху водолазната дейност;

- 1) Защо водата отнема топлината на тялото по- бързо отколкото въздуха?
- 2) Какво влияние оказва върху водолаза свойството на водата да отнема топлината от тялото?
- 3) Какво става със светлината при преминаването ѝ от въздух във вода и обратно и какво влияние оказва това върху водолаза?
- 4) Какво представлява рефракцията?
- 5) Как скоростта на разпространението на звука във водата се отразява на чуваемостта?
- 6) Какво влияние оказва мътноста на водата върху видимостта?

7. Изисквания

към обучението и сертифицирането на кандидатите CMAS инструктори "две звезди" (M2) в БНАПД

7.1. Определение

Опитен инструктор "една звезда", който е придобил знания, умения и опит, необходими да обучава група от водолази в класна стая, водоем или открита акватория, както и да асистира при обучението на инструктори "една звезда" и е преминал успешно обучение в курс за M2. Той е квалифициран да ръководи и сертифицира водолази по системата на CMAS от всички нива и на инструкторите по шнорхелинг на CMAS.

7.2. Изисквания за прием към кандидата за инструктор "две звезди" (M2)

7.2.1. Да притежава сертификат за инструктор "една звезда" (M1);

7.2.2. Да е на най-малко 19 години;

7.2.3. Да представи медицинско свидетелство подписано от водолазен лекар, одобрен от БНАПД, с давност не повече от 12 месеца;

7.2.4. След завършване на курса за инструктор "една звезда" (M1) да има стаж най-малко 12 месеца. Да е обучил най-малко 30 водолази "една звезда" и да е асистирал в най-малко 3 курса за водолаз "две звезди" (P2) и/или "три звезди";

7.2.5. Да притежава обширни теоретични познания и практически умения, съгласно стандартите за водолази от всички нива на CMAS и CEN, както и стандартите на CMAS за инструктор "една звезда" (M1) и на CEN за инструктор "първо ниво". Да демонстрира тези познания и умения при предварителен (приемен) изпит (тест) и в демонстративни практически занятия в закрыта и открита акватория;

7.2.6. Кандидатите за инструктори M2 трябва да притежават още достатъчно познания в следните области:

- медицински противопоказания за водолазни спускания с автономна екипировка;
- да познава методите за оказване на първа долекарска помощ на пострадал водолаз;
- изисквания за безопасност при предлагане на водолазни услуги за спортни и туристически цели (отнасящи се до училища, центрове, клубове и други организации - стандарт EN 14467);
- мерки за безопасност при работа с водолазни бутилки (означения, работно налягане, тестване, пълнене и др.);
- начини за контакт с държавни и регионални органи и независими организации имащи отношение към контрола и безопасността на водолазната дейност (полиция, спасителни служби, БЧК, пожарна служба и др.);
- администриране в рамките на водолазен център (клуб, училище) за водолазни туристически и спортни дейности;
- принципи и методология на преподаването;
- избор на местата за водолазни спускания в закрыти и открыти акватории. Работа с навигационни помагала (карти, графики и др.)

7.2.7. Кандидатът за инструктор "две звезди" трябва да е обучен за работа с барокамера в признати от БНАПД курсове за обучение.

7.3. Изисквания към обучението. Оценка.

7.3.1. Съдържание на курса

Приема се, че това ниво не се достига чрез курс с установено съдържание (курсът е по-

скоро за оценка на достигнато ниво), а е резултат от опит придобит в дълъг период от време, интегриращ широк обхват от условия и изисквания.

Инструкторът трябва да познава отлично всички предмети, изучавани в курсовете за водолази и инструктори до достигане на тази степен, както и да е напълно компетентен да ги преподава на теория и практика. Освен това, той трябва да може да прилага преподавателски умения и опит относно сродни теми, които не са част от стандартния курс.

Програмата на курса трябва да включва оценка на следните познания и умения:

7.3.1.1. Минимум основни познания за:

- принципите на преподаване;
- процеса на обучение;
- методи за инструктаж преди спускане и разбор след спускане;
- помощни средства и оборудване използвани при обучение и инструктаж.

7.3.1.2. Умения

- да може да води и контролира група от обучавани при различни водолазни условия (открита и закрыта акватория);
- да инструктира група водолази, които ще се спускат в открита акватория;
- да може да преподава материята за курсовете за водолази “една, две, три звезди” (P1, P2, P3) в класна стая и открита акватория;
- да общува активно с обучаваните по време на обучението;
- да познава методите за оказване на първа долекарска помощ и начините за евакуиране на пострадал водолаз.

7.3.2. Оценяване

Съществуват два начина за оценяване по системата на CMAS:

- т.нар. “непрекъснато оценяване” на познанията и уменията на курсистите M2 на различни етапи по време на курса (семинара), в края на които се изготвя комплексна оценка и се издава сертификат само ако инструкторът е достигнал до необходимия стандарт;
- т.нар. “изпитна система”, която предполага изпит по теория и практика в края на курса;

Може да се приложи и комбиниран начин за оценка, базиран на посочените по-горе начини.

Оценката трябва да включва процедури при спешни случаи (спасяване на бедстващ водолаз, оказване на първа помощ, подаване на кислород).

Обучението и оценяването се извършва от най-малко двама инструктори M3. В обучаващия екип могат да бъдат привлечени утвърдени инструктори M2 с голям стаж и специализиран персонал (лекар, техници).

ПРИЛОЖЕНИЕ M2 - 1 (информационно)

ПРИМЕРИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА КОМПЕТЕННОСТТА НА ИНСТРУКТОР M2 ЗА ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА КУРСИСТИ ВОДОЛАЗИ «ТРИ ЗВЕЗДИ» ПО CMAS И НИВО 3 ПО SEN

Теоретично занятие Критерии и оценка на кандидата за инструктор. Оценява се дали:

Методи за оценяване

Екипировка

- 1) Регулатори 1) Кандидатът се представя , съобщава темата и обяснява всички важни аспекти от нея.
- 2) Кандидатът определя целите на занятието (какво трябва да научат курсистите в края на занятието).
- 3) Кандидатът обяснява съдържанието на занятието и как курсистите трябва да вземат участие в него.
- 4) Съдържание на занятието в съответствие с EN 14153-3;

Кандидатът трябва:

- а) да обясни какво означава отворена автономна водолазна система, полу затворена автономна водолазна система и затворена автономна водолазна система;
- б) да обясни как функционира регулатор на отворена автономна система.;

с) да спомене видовете регулатори и да представи предимствата и недостатъците на всеки един от тях;

д) да обясни какво означава безопасен регулатор и да посочат неговите предимства;

е) да обясни целта на предпазната противозамръзваща мембрана на регулатора и да спомене кога се използва;

ф) да обясни разликата между балансирани и небалансирани регулатори;

г) да може да установи кога е необходимо обслужване и преглед на регулатора и да прецени дали регулаторът е в състояние да изпълнява основните си функции;

Обучаващ водолазни инструктори наблюдава симулирано или реално занятие

5) Информацията да е предадена в логическа последователност;

6) Кандидатът показва връзката на предадената информация с вече усвоени знания на курсистите;

7) Кандидатът обобщава накратко предадената от него информация и обяснява в кои случаи може да бъде ползвана от курсистите;

8) Кандидатът използва подходящи помагала по време на занятието, включително и обикновена регулаторна система;

9) Кандидатът представя ясно информацията и приобщава курсистите към темата чрез задаване на въпроси ;

10) Кандидатът приспособява своя начин на преподаване към нуждите и отзивчивостта на курсистите;

11) Кандидатът проверява до каква степен курсистите са усвоили материала.

ЗАБЕЛЕЖКА: Горепосоченият пример може да се отнася до всяко теоретично занятие с изключение на точка 4, която се различава при отделните занятия.

Практическо занятие Критерии, по които

се оценява кандидата за инструктор Оценява се дали: Методи за оценяване

Планиране и подготовка при водолазно спускане 1) Кандидатът се представя, съобщава темата и обяснява всички важни аспекти от нея.

2) Кандидатът определя целите на занятието (какво трябва да научат курсистите в края на занятието).

3) Кандидатът обяснява как ще протече занятието и как курсистите трябва да вземат участие в него.

4) Кандидатът обяснява начините, по които курсистите могат да комуникират по време на занятието във вода.

5) Кандидатът разяснява възможните ситуации за нещастен/ спешен случай и как трябва да се реагира.

6) Кандидатът обяснява и демонстрира следните неща:

а) способност да направи преценка на условията на околната среда и да взема решения, свързани с провеждането на занятието;

б) избор на подходящ план за реагиране при нещастен случай , съобразен със средата, където се провежда спускането , както и компетентността и опита на водолазната група;

с) провеждане на инструктаж пред водолазната група за средата на спускане;

д) реагиране или предотвратяване на евентуални проблеми, които могат да възникнат по време на спускането;

е) определяне на помощни действия при влизане и излизане от водата.

7) Кандидатът наблюдава курсистите при подготовката им за водолазно спускане съгласно точка 6а) - е).

8) Кандидатът реагира правилно при появили се проблеми при курсистите и при нужда им помага;

9) Кандидатът наблюдава и проследява курсистите по време на занятието.

10) Кандидатът провежда разбор с курсистите след занятието, който включва:

Демонстрирани умения на курсистите съгласно поставените цели на занятието, анализ на появилите се проблеми и съвети за тяхното преодоляване и преговор на важните аспекти от темата.

Обучаващ водолазни инструктори наблюдава едно симулирано или реално занятие

ЗАБЕЛЕЖКА: Горепосоченият пример може да се отнася до всяко практическо занятие с изключение на точка 6, която се различава при отделните занятия.

Пример за оценка на теоретични знания на кандидата за водолазен инструктор от ниво 2
Тема: Физика за водолази

Раздел: Светлина, топлина и звук във водата

Кандидатът за водолазен инструктор трябва да бъде в състояние да отговори на следните въпроси. Кандидатът трябва да има представа защо възникват следните феноменални случаи и как те влияят върху водолазната дейност.

1. Защо водата отнема топлината от тялото по- бързо отколкото въздуха?
2. Какво влияние оказва върху водолаза свойството на водата да отнема топлината от тялото?
3. Какво става със светлината при преминаването и от въздух във вода и обратното и какво влияние оказва това върху водолаза?
4. Какво представлява рефракцията ?
5. Защо звукът се придвижва по- бързо във водата отколкото във въздуха и колко по- бързо?
6. Как скоростта на разпространение на звука във водата се отразява на чуваемостта?
7. Какво влияние оказва мътноста на водата върху видимостта?
8. Какво влияние оказва видимостта в открити води върху способността на курсиста да се ориентира?
9. Какви учебни помагала могат да се използват при демонстриране на по-горе споменатия феномен?

8. Изисквания

към обучението и сертифицирането на кандидати за CMAS инструктори “три звезди” (M3) в БНАПД

8.1. Определение

Опитен инструктор “две звезди”, който е придобил компетентност да обучава водолази и инструктори от всички степени, както и да поема отговорности за ръководене на училища, центрове, специализирани курсове и състезания.

8.2. Изисквания за прием към кандидатите за инструктор “три звезди”:

8.2.1. Да притежава сертификат за инструктор “две звезди”;

8.2.2. Да е най-малко на 23 години;

8.2.3. Да представи медицинско свидетелство, подписано от водолазен лекар, одобрен от БНАПД, с давност не повече от 1 година;

8.2.4. След завършване на курса за инструктор “две звезди” (M2) да има стаж най-малко 4 години, да е обучил в този период най-малко 50 водолази, от които най-малко 10 водолази “три звезди”, да е асистирал при обучението на най-малко на 10 инструктори “една звезда”;

8.2.5. Да притежава обширни теоретични знания и практически умения, съгласно стандартите за водолази от всички нива на CMAS и CEN, както и стандартите на CMAS за инструктор “една и две звезди” и стандартите на CEN за инструктори “първо и второ ниво”. Да демонстрира тези познания и умения на предварителен (приемен) изпит (тест), както и в закрыта и открита акватория.

8.2.6. Да притежава обширни познания извън изискванията на стандартите, в области свързани с водолазната дейност (история на водолазната дейност, области на приложение - подводна археология, фотография, научни изследвания; постижения на водолазната техника и технологии; познания за световния океан - физични, географски, химични, биологични; подводна и хипербарна медицина; физика и химия за водолази извън стандартните програми; дълбоководни водолазни спускания; изкуствени дихателни смеси и др.).

8.2.7. Да има непрекъснато членство в БНАПД най-малко 6 години. Кандидатът за инструктор M3 трябва да бъде не само високо квалифициран специалист, но и лоялен член на БНАПД и активен участник в организационния живот на Асоциацията.

Кандидатът за инструктор M3 трябва да е организиран или да е участвал в организирането на състезания, изложби, кръгли маси, симпозиуми, семинари, създаване на нормативни документи и стандарти, на учебни помагала и други дейности на БНАПД в полза на водолазната общност в страната.

8.3. Съдържание на курса

Приема се, че това ниво не се достига чрез курс с установено съдържание, а е резултат от опит, придобит в дълъг период от време, интегриращ широк обхват от условия и изисквания.

Инструкторът трябва да познава отлично всички предмети изучавани в курсовете за водолази и инструктори до достигането на тази степен, както и да е напълно компетентен да ги преподава на теория и практика. Освен това той трябва да може да прилага преподавателски умения и опит относно сродни теми, които не са част от стандартния курс.

8.4. Оценяване

Оценяването става по метода “непрекъснато оценяване” или по метода “изпитна система”, или по комбиниране на горните две.

Кандидатът трябва да покаже следните умения:

8.4.1. Да покаже способност за контролиране и водене на група от обучавани при водолазни спускания в открита акватория;

8.4.2. Да покаже способност да инструктира група обучаеми в избрана водолазна техника при условията на закрыта и открита акватория;

8.4.3. Да е запознат с пълното съдържание на курсовете за водолази и инструктори и е способен да обучава курсисти при условията в класна стая и открита акватория;

8.4.4. Да може да общува ефективно с обучаваните и друга публика през цялото време;

8.4.5. Да може да съставя програми за обучение, които да съответстват на определени терени и ситуации.

Оценката се извършва от експертна комисия, съставена от най-малко трима инструктори “три звезди”, назначени от УС на БНАПД по предложение на Съвета на инструкторите.

Допълнение към вътрешните правила на БНАПД

А. По общите изисквания на стандартите на CMAS:

1. БНАПД ще изисква от водолазните клубове (центрове), които издават сертификати на CMAS, в края на всяка календарна година (до 15.12.) да представят следната информация за титулярите на сертификати на CMAS:

1.1. Име, презиме, фамилия;

1.2. Националност;

1.3. Пълен адрес, телефон, Е-майл;

1.4. Номерата на картата - фабричен и на БНАПД;

1.5. Копия на:

- предишни документи за квалификация;

- данни за водолазни спускания;

- медицинско свидетелство или медицинска декларация;

- начин на провеждане на курса - брой спускания, дълбочини, поведение на курсиста.

Горните данни могат да бъдат изпратени и по електронен път.

2. Всички водолази, обучавани по системата на CMAS, трябва да притежават лични водолазни дневници (Log Book) в които да записват всички водолазни спускания. Няма изискване за формата на дневника. В БНАПД има налични дневници с логото и наименованието на БНАПД. Цената е 10,00лв.

3. Ръководството на БНАПД се задължава да предложи задължителни за изучаване таблици за декомпресия за спортни водолазни спускания, както и официален за Асоциацията софтуер за електронен вариант на декомпресионни таблици.

4. УС ще приеме и ще изпрати на водолазните клубове (центрове) задължителни за попълване формуляри за медицински декларации, за информирано участие, за осъзнат риск и за освобождаване от отговорност.

5. УС на БНАПД въвежда задължително застраховане на участниците в обучението и във всякакви други водолазни дейности, извършвани от клубовете или от отделни инструктори в рамките на БНАПД. УС ще извърши проучване за възможните варианти и ще ги предложи на инструкторския състав.

6. Отговорника на направление „Водолазна и хипербарна медицина” ще разработи и УС ще разгледа и приеме вътрешен стандарт на БНАПД за медицински изисквания за практикуващите водолазни дейности.

7. Всеки клуб (център) на CMAS трябва да има разработени „оценка на риска” и „план за действие в аварийни ситуации” на база на изискванията на стандартите на CMAS и специфичните фактори на околната среда.

В. По изискванията та специфичните стандарти на CMAS:

1. Във връзка с изпълнение на стандарти 2.А.5. и 3.А.5. УС на БНАПД и Съвета на инструкторите вземат следното тълкователно решение:

Освен всички останали изисквания за сертифициране, описани в т.6 на стандарт 2.А.5 (за квалификация „една звезда”), трябва да се извърши в рамките на курса за „една звезда” най-малко едно(1) водолазно спускане в закрыта вода и пет (5) водолазни спускания в откритата вода на дълбочини от пет (5) до двадесет (20) метра с минимален престой за всяко от тях петнадесет (15) минути.

2. Във връзка с изпълнение на стандарти 2.А.6 и 3.А.6. УС на БНАПД и Съвета на инструкторите вземат следното тълкувателно решение:

Освен всички останали изисквания за сертифициране, описани в т.6 на стандарт 2.А.6. (за квалификация „две звезди”) водолазът трябва да извърши най-малко едно (1) водолазно спускане в закрыта вода и десет (10) водолазни спускания в откритата вода на дълбочина между десет (10) и тридесет (30) метра, като пет (5) от тях може да бъдат изпълнени преди началото на курса за „две звезди”, след завършване на курса за „една звезда”, на дълбочина между десет (10) и двадесет (20) метра. Тези спускания трябва да бъдат доказани със записи в личния водолазен дневник на водолаза преди началото на обучението за „две звезди”. Всяко от водолазните спускания трябва да бъде с продължителност не по-малка от петнадесет (15) минути.

За да кандидатства за включване в курс за „три звезди” водолазът със сертификат за „две звезди” трябва да изпълни допълнително още десет (10) спускания на дълбочини между двадесет (20) и четирдесет (40) метра.